

Péntek **DÉLMADÁR**
Szombat **SZIESZTA**
Hétfő **A DÉL SPORTJA,**
A PÉNZ BESZÉL
Kedd **GYÓGY-ÍR**
Szerda **LÉGYOTT**

BIZALMASAN

SZERKESZTI: LÉVAY GIZELLA, SZABÓ CSILLA ■ 2007. JÚLIUS 12.

WWW.DELMAGYAR.HU

AZ IGAZI SZEMPILLA

Nők a metrón

Aki járt már négy orosz méretezésű orosz vodka után az orosz metró labirintusában, és délután, és csúcsidőben, az tudja, milyen az igazi reménytelenség. Viszont minden metró csak addig bonyolult, amíg ötször nem utaztál rajta, öt utazás után leegyszerűsödik a jegyvásárlás, a kapu, a kijárat, az útmutatás. A francia metró színes, és a fiatalok nem vesznek jegyet.

A minap jókora verekedés is lett a dologból, vagy százan csühölték egymást Párizs belvárosában, rendőr, bicclelő, ellenőr. A német metró nyugodt és elegáns, a török negyedben élni kezd, a keletnémet oldalon mogorva lesz, de például itt van az amerikai metró, először is nagyon fontos, hogy légkondicionált. Egy suhanó hűtőszekrény, köszönjük szépen, s aztán itt, az amerikai földalattin döbrentünk arra tapasztalatra is, hogy metrón megváltoznak a nők. Első pillanatra úgy tűnik, feszültebbek lesznek. A szépségük, kellemességük vibrálni kezd, mintha kicsi áramkörök, elektromos hullámok kapcsolódnának rájuk, nem néz rád, nem néz a férfira, metrón nincs ismerkedés, mint ha a föld mélye rosszat tenne a társkapcsolat lehetőségének.

Azt figyeltük meg, s párizsi, hamburgi, de még a magyar élményeink is ezt erősítették, hogy metróban nő a nővel érzi jobban magát. Csevely, kacaj, és azok az éles, de kellemes, a világ tágasabb leírására szolgáló torokhangok. Hanem azon a napon az amerikai metróon, nagyon sokan utaztunk. Fent a Central parktól az Empire State Buildingig le volt zárva a terület, jókedvű, fényes, táncos, maskarás meglefelvonulás zajlott, de hát ilyet láttunk már Budapesten is, éppen csak nem ekkorát.

A metró meg olyan lett, mint Moszkvában. Tömeg, heringek, test a testhez szorul. Igyeksznünk beszállni, sikerül is, de egyszerre sikoltozás támad bentebb, dúlt kislány kiabál egy idősebb hölgygel, ne érjen hozzám, ne érjen hozzám, s megüti, taszítja a nőt, lévén azt csak tolja beljebb a tömeg. Meglehető döbbenet. New York nincs ilyesmire szokva. S egyszerre megszólal egy másik női hang, nyugodt, kimért, és lesújtó. Nem azt mondja, hogy idegbeteg, kis hülye. Nem szid. Nem okít. Rosszabbat mond. Azt mondja, „ez azt hiszi magáról, hogy ő az angol királynő”. Felszabadul közösségi sóhaj, a bűnös megsemmisítve.

DARVASI LÁSZLÓ

Díszalbum Malina Hedvignek

MTI

A nyitrai Konstantin Egyetem magyar szakán végzett fiatalok közül a legjobbak, köztük a még tanuló **Malina Hedvig** (képünkön) – akit tavaly bőrféjük megvertek magyar be-

széde miatt – a diplomájuk mellé megkapták a Magyar Művészetért Alapítvány díszalbumát is – közölte **Gubcsi Lajos**, a kuratórium elnöke az MTI-vel.

Idén mintegy 100 tanár, tanító és hungarológus kapott friss diplomát a magyar szakon. A 47 éve működő szlovák egyetemen eddig 4200 magyar fiatal szerzett diplomát, és vesz részt pedagógusként, kutatóként a szlovákiai magyar oktatásban.

A Magyar Művészetért Alapítvány a Herendi Porcelán Manufaktúrával közösen az elmúlt hetekben Árpád fejedelem-emlékdíjban részesítette a nyitrai egyetem magyar szakát.

Divat és tenisz

Szavay Ágnesnek (képünkön jobbról), a világranglista 53. helyén álló teniszezőnek **Makány Márta** divattervező készítette el a versenyyöltözetét. Az egyedi ruhadarab a régi tenisz klasszikus, ám mégis nőies világát idézi

FOTÓ: MTI

SZENT-GYÖRGYI PAPRIKÁT KAPOTT, JÓKAI ELŐSZÖR CSAK EGY KOKÁRDÁT

A múzsa gyöngye rántottát engedélyez reggelire

Vajon létezne-e ma C-vitamin-tabletta, ha hetvenegy-néhány évvel ezelőtt Demény Kornélia nem ad a férjének vacsorára paradicsompaprikát? Ez tudománytalan kérdés. Pedig arról, hogy mi mindent köszönhet – olykor véletlenül – az alkotó ember a feleségének, ismeretterjesztő filmet készíthetne a Spektrum vagy a Discovery. Sokat mesélhetett volna erről Jókai Mór, Kosztolányi Dezső, Bohumil Hrabal. Jiri Menzel Oscar-díjas filmrendező – aki hatvan évig keresgélt, aztán megtalálta Olinkát – például mesél is.

„Este a feleségem paprikát adott vacsorára. Nekem nem volt kedvem megenni, de nem volt elég bátorságom ezt megmondani. Akkor jutott eszembe, hogy én ezt a növényt még sosem próbáltam ki. Azt mondtam a feleségemnek, hogy ezt inkább elviszem a laboratóriumba... Még aznap éjjel megtudtam, hogy ez a paprika a C-vitaminnak egy kincses háza. Pár héttel később járt fél kilogramm vitamin volt a kezemben, addig csak ezredgramm mennyiségek voltak... Ennek köszönhető, hogy ma tonnaszámba gyártják, mint az emberi egészségnek a kútforrását”. Szent-Györgyi Albert Nobel-díjas biokémikus visszaemlékezését most idézi a szegedi Szent-Györgyi Albert Emlékprogramok című füzet is, abból az alkalmából, hogy 1937-ben kapott Nobel-díjat. A feleség, akinek a neve itt nem említetik: Demény Kornélia. Demény Károly államtitkár leányát 1917. szeptember 19-én vette feleségül Szent-Györgyi, amikor a világháborúból, az orosz harctérrel sebesülése miatt hazatérhetett. A házasság huszonegy éven át tartott, és kívülről harmonikusnak látszott a házasságuk. Aztán 1938 szeptemberében az Egyesült Államokban tartottak előadókörutatót, és Kornélia onnan nem tért haza: elváltak, a nő feleségül ment egy amerikai őrnagyhoz.

Szájon csókolta

Ennél jóval több időt, harmincnégy évet töltött együtt Jókai Mór és Laborfalvi Róza. A pár 1848. március 15-én, a lehető legnagyobb nyilvánosság előtt ismerkedett meg: a Nemzeti Színházban a felizgott tömeget hiába próbálta csillapítani Vasvári, Irinyi és Petőfi. Jókai felment a színpadra, és akkor Laborfalvi Róza kokárdát tűzött a szónok mellére – a szemérmes élet-

Az 57. Berlini Filmfesztiválon kibomlott Jiri Menzel cipőfűzője. Olinka azonban észrevette, és gyorsan újracsomózta – a vakuk keresztjében

FOTÓ: MTI

rajzok szerint. Más források szerint a nyolc évvel idősebb színésznő gyakorlatilag szájon csókolta Móricot, és Móric sorsa ezzel el lett igazítva.

Bezárta a felesége

Az író nem zavarta az sem, hogy családja eltávolodik tőle, hogy Petőfi társaságban Laborfalvi Mórnak nevezi. Csak mese lehet, hogy Jókai Mór bezárta a felesége az írószobába, és addig nem engedte ki, míg a megbeszélte megnyisgú oldal el nem készült. A még rosszindulatúbb pletyka szerint azért született mintegy száz regény, mert a férjnek kellett eltartania Róza rokon-ságát is. Mindegy. A lényeg az, hogy aki ma Jókai-regényt vesz a kezébe, elevenen élő történetbe lép be, a mesélő hangját isteni derű és nagyvonalú, megbocsátó ironia hatja át, ami a legmélyebb szomorúság ellenszere.

„Lenge lány, / aki szó, / holdvilág / mosolya: / ezt mondja / a neved, / Ilona, / Ilona.” Akihez ezt a verset írta a férje, valószínűleg tapintatosabb társ, ugyanakkor jobb színésznő is volt, mint Jókai Rózája. Kosztolányi Dezső Ilonájáról, Harmos Ilonáról föl-

írja Kosztolányi Dezsőné. A költő megígérteti a feleségével, hogy barátságot köt új szerelmével, és az asszony, hogy betegeskedő férjét kímélje, mindenbe beleegyez.

A 28 éves Eliska Plevova 1955-ben ismerkedett meg Bohumil Hraballal, egy év múlva összeházasodtak. Hrabalt az esküvő előtti három napra szabadságot vett ki a munkahelyén, arra hivatkozott, hogy gyász eset történt a családban; kocsmáról kocsmára járt, és majdnem lekeste saját esküvőjét. Pedig az asszony elhatározta: mindent megtesz azért, hogy férje minden idejét az irodalomnak szentelhesse.

Eltartotta az író

Gyakorlatilag eltartotta az író, akinek 1963-ban, 49 éves korában megjelenhetett első novellás kötete. A Szigorúan ellenőrzött vonatokat 1965-ben adták ki – a következő évben Jiri Menzel filmet készített belőle, és el is nyerte a legjobb külföldi alkotásnak járó Oscar-díjat. Menzel maga is tagja a klubnak. Amikor Budapesten járt, és **Koltai Róbert**, **Dés László** társaságában ebédel, elmondta a Konyhaművészet című újságnak, hogy több mint hatvan évig kereste az igazit, mire megtalálta Olinkát. Olinka az egészséges táplálkozás híve, ezért nem szabadna tudnia, hogy ő néha titokban bablevest eszik sok kolbásszal és füstölt hússal. Olinka nem engedélyezte a három tojásos ham and eggs-et sem, csak a két tojásosat, igaz – ismerte el felesége szigorú pillantására –

Lulának tetszik Szegvár

Idén májusban megírtuk, hogy Szegvárra látogatott Szász Endre festőművész özvegye, hogy megnéze a kastélyt, amely esetleg helyet adhat a Szász-hagyatéknak. Szász Lulát Gémes László polgármester hívta meg. A hölgy töviről hegyire végignézte a házat, tetszett neki a levegő illata, kérdéseket tett fel az épület állagáról, majd kolléganőnek azt tanácsolta, hogy viseljen széles karimájú kalapot, mert az állna jól neki.

Azt is elmesélte, a minap neki szegezték a kérdést, hogy még mindig szerelmes-e Szász Endrébe. „Azt válaszoltam: utolsó pillanatombig térdem állva imádom a művészetét” – mondta. Gémes László most lapunknak elmondta, Lulának tetszett a ház, és abban maradtak, hogy hamarosan találkoznak. Azt még nem mondta ki a hölgy, hogy Szegvárra hozza a hagyatékot. De azt se mondta, hogy nem.

szerelmi életéről is mindent tudott. „Valamelyik este a társalgóból a Dunára pillantok, s észreveszem, hogy a holdvilágos éjszakában, az üveges ajtó mellett, a falhoz támaszkodva ott áll a fiúcska édesanyja... Előbb azt hiszem, hogy egymagában ábrándozik, de azután, mintha az uram alakjának egy vékony szeletét látnám a közelében” –

ez is elég volt. Elég kellett, hogy legyen. – Nekem minden desszert, amit Olinka főz – mondta végül. – Eláruljam, miért vettem feleségül? Mert szakácsnőként is helyt állt. Nemcsak szeretni, főzni is tud!... Igen. Megvártam, míg megszületik és felnő, s mivel ügyesen csináltam, hagyta, hogy elcsábítsam.”

BAKOS ANDRÁS